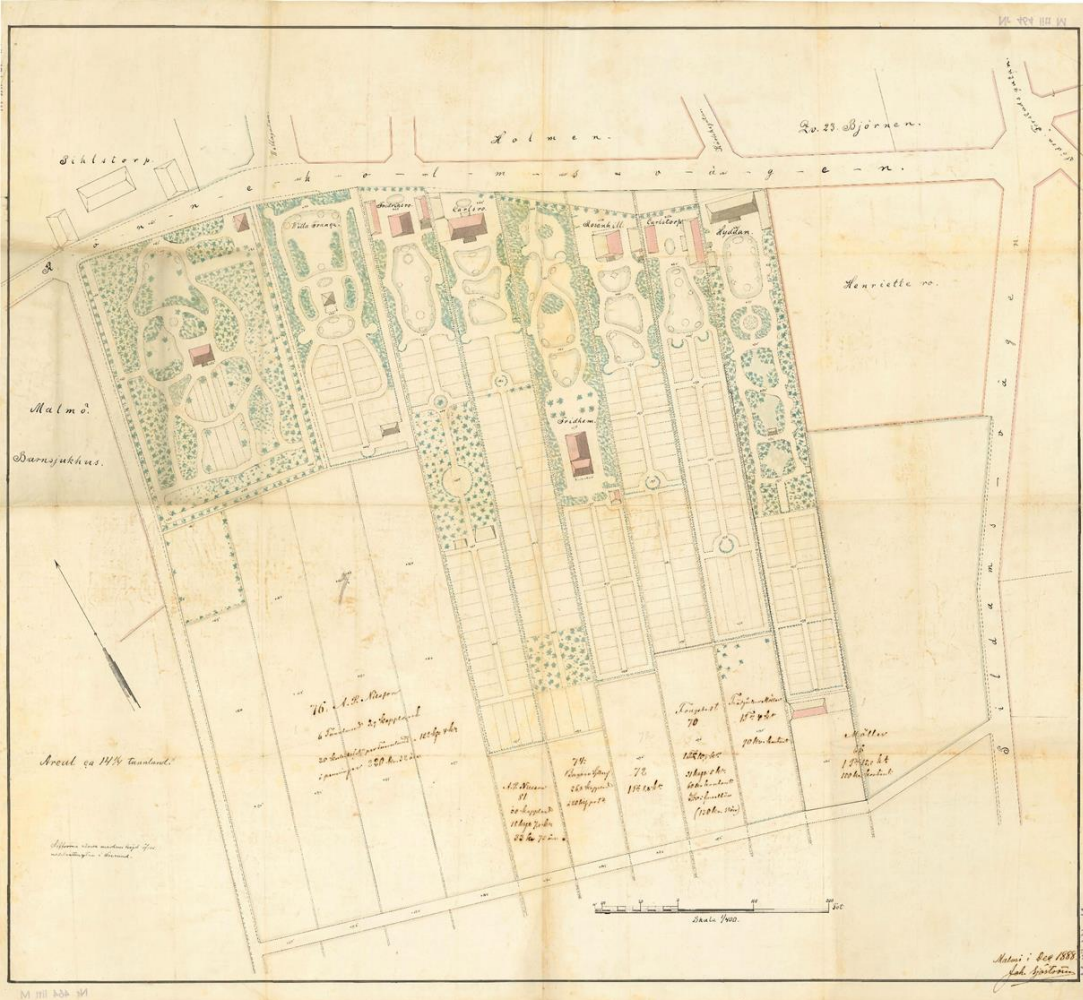

Magistratsvillorna

I Malmö (Som utdrag ur Leif Ljungbergbergs artikel)

1421 Erik av Pommern

Erik av Pommern, 1421 donerade gården Henrikstorp till "Malmö Byes beste, gavn og bestand". Denna donation tillerkändes magistraten så som löningsjord genom överenskommelse mellan nämnda myndighet och borgerskapet. Med Henrikstorp, vars exakta läge man ej känner - det angives ligga i Oxie härad omedelbart intill stadens gräns i söder - har möjligen följt det område där Övre Malmö låg eller just den s. k. Magistratsvången. Så som en magistrats löningsjord var Magistratsvången använd ända till slutet av 1800-talet.

Området

Gråbrödersstycket, innefattande en areal av 30 tunnland och 12 kappland och beläget, uttryckt i modernt språk, söder om Rönneholmsvägen, ungefär mellan Triangeln och Elisefarm. Ja, man måste t. o. m. ta i betraktande det större jordområdet, Magistrats- eller Rådmansvången, varav Gråbröder stycket utgjorde en del. Magistratsvången var en bit klassisk Malmöjord. Med sina c:a 500 tunnland upptog delen väldiga domäner.

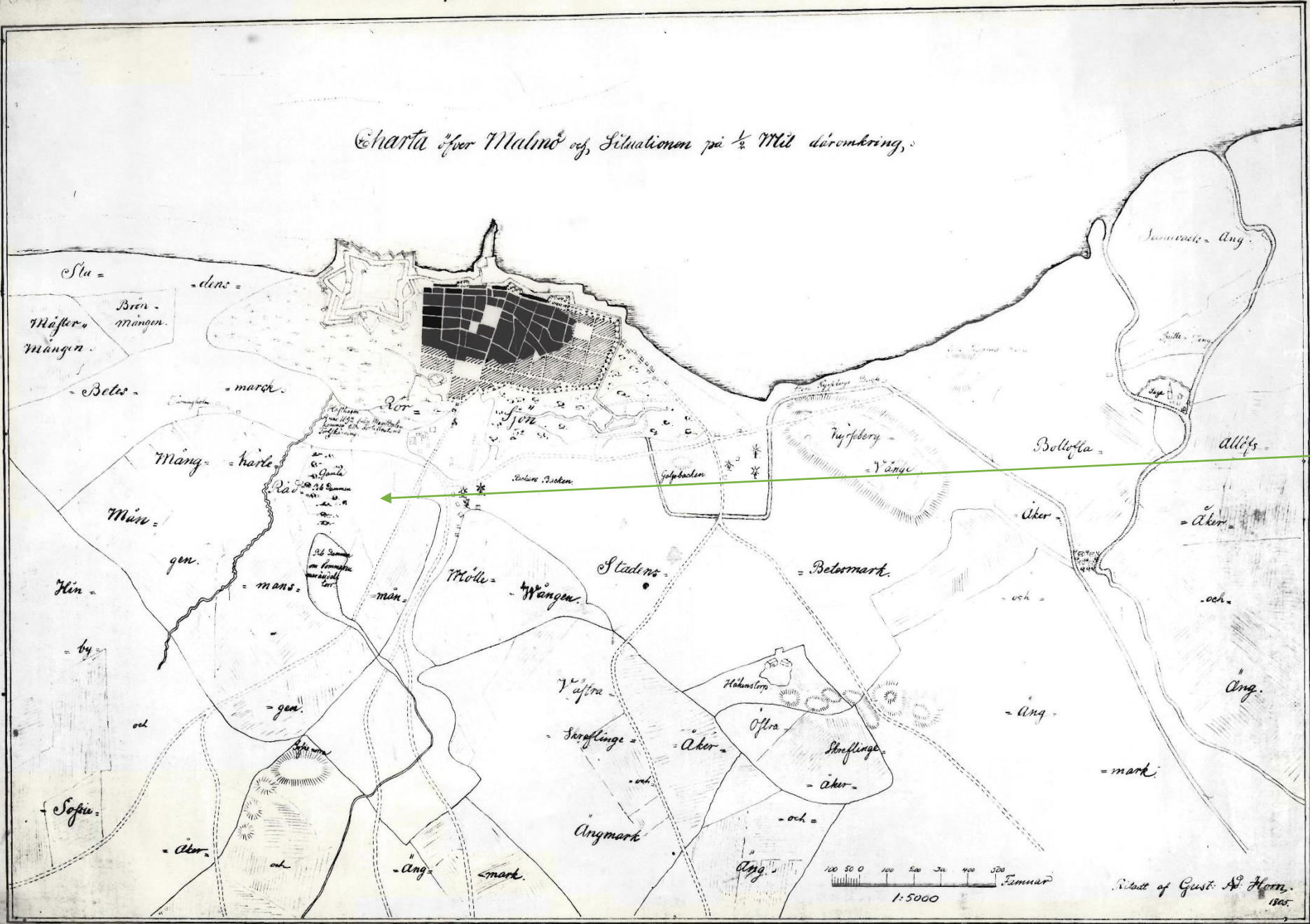
Var låg området

För våra dagar (dvs 1945) att se skulle de ungefärliga gränserna vara i norr Rönneholmsvägen, i öster Södra Förstadsgatan och Lindeborgsvägen och i söder Ärtholmsvägen samt i väster Dammfrivägen. Den inneslöt det område, på vilket det äldsta Malmö ("Ovra Malmö") skall ha varit beläget. Som en följd härav måste man sätta magistratsvillorna i sammanhang med stadens äldsta historia

Exakt tidpunkt när våra magistratsvillor börja byggas kan - på ett undantag när - icke fastställas. Rådman Isak Malmborg gör 1814 den framställning, vilken föranleder de ovannämnda av Kungl. Maj st år 1816 utfärdade bestämmelserna. Malmborg ägde då ett hus i Magistratsvången; dock är dettas belägenhet obekant.

Magistratsvången

Malmö's olika
Vångar

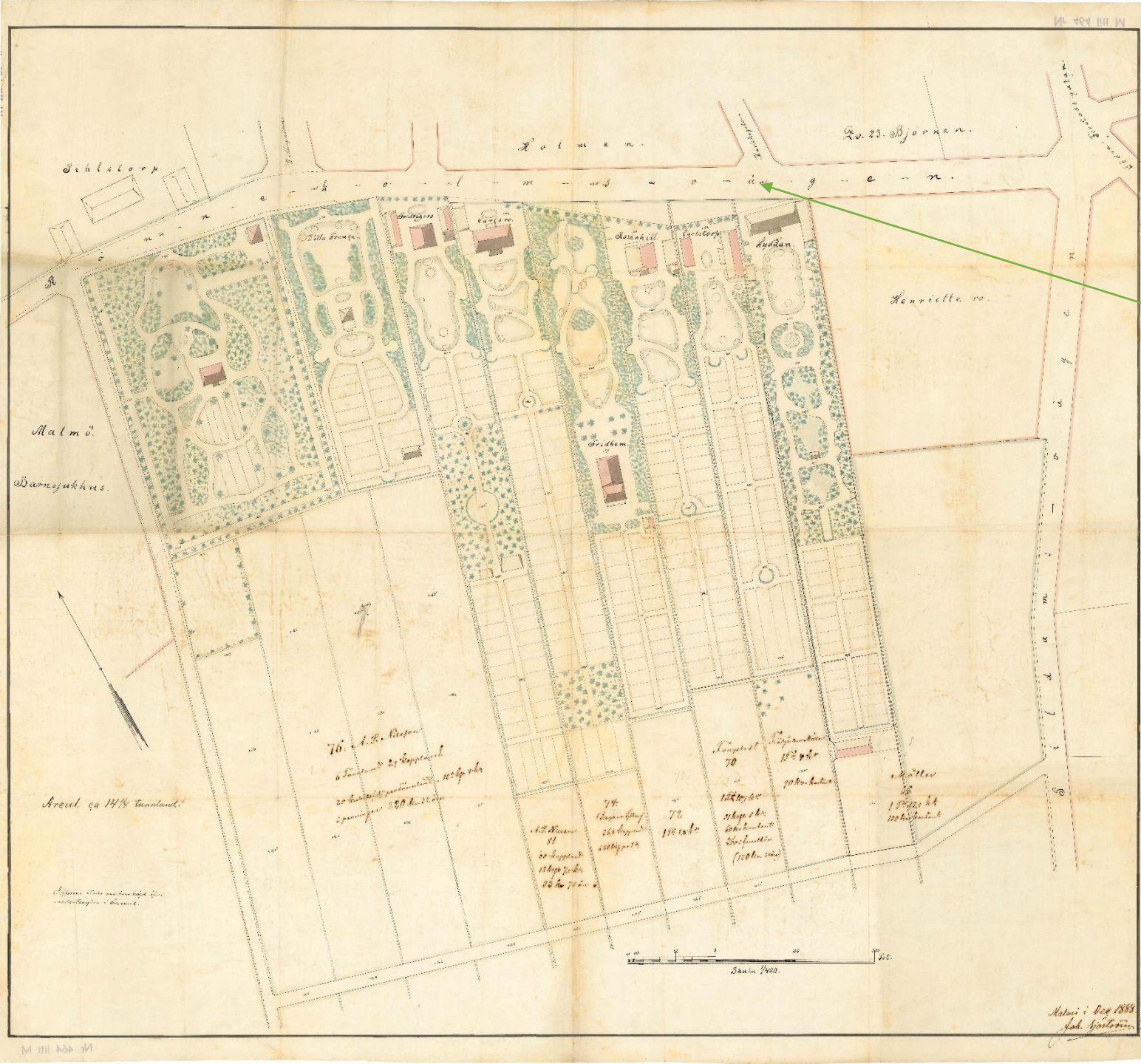
Rådman svången

År 1805

År 1805
År 1805
År 1805

Högtravande språkbruk från förr

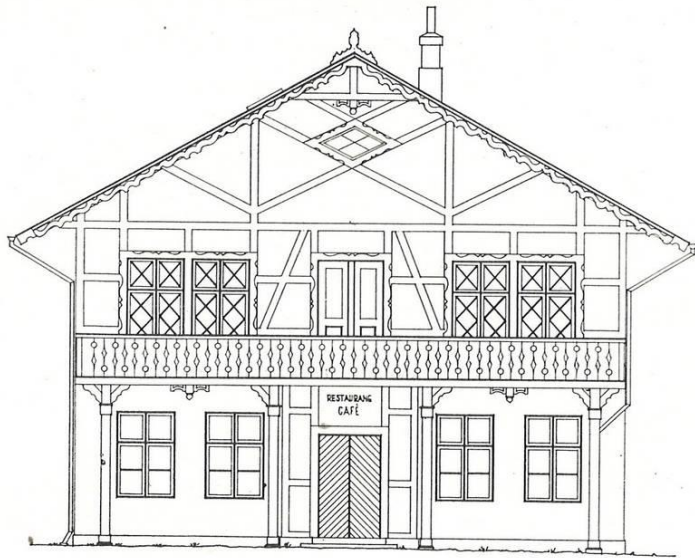
De villor, om pläga beteckna om magistrat villor var, nämnda i den ordning de låg från öster till väster: Hyddan, Carltorp, Rosenhill, Fridhem, Carlsro och Fredriksro. Så om hörande till den äldre bebyggelsen i dessa trakter skola i detta sammanhang också nämna det öster om Hyddan belägna "luststället" Henriettero och de båda väster om Fredriksro belägna Villa Franca och "Björkmanska lantstället", även om dessa, strängt taget inte kan räknas till magistratsvillorna.

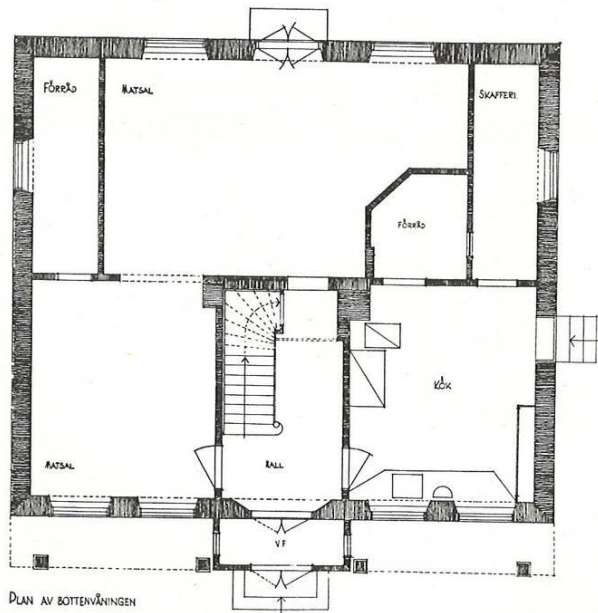
Magistratsvillor låg
längs med
Rönneholmsvägen

ROSENHILL

SKALA 1:150

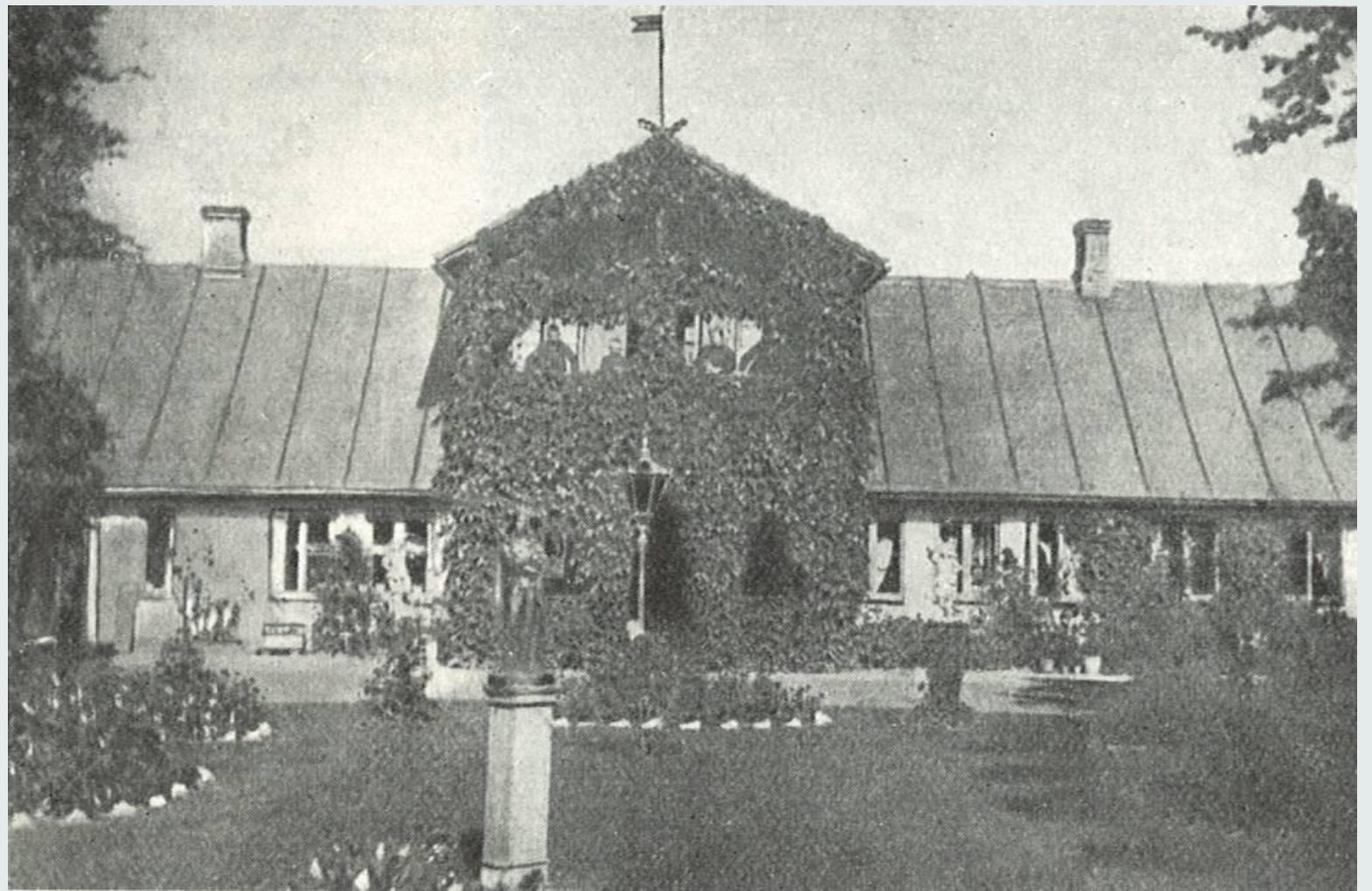

FASAD ÅT RÖNNEROLAVÄGEN.

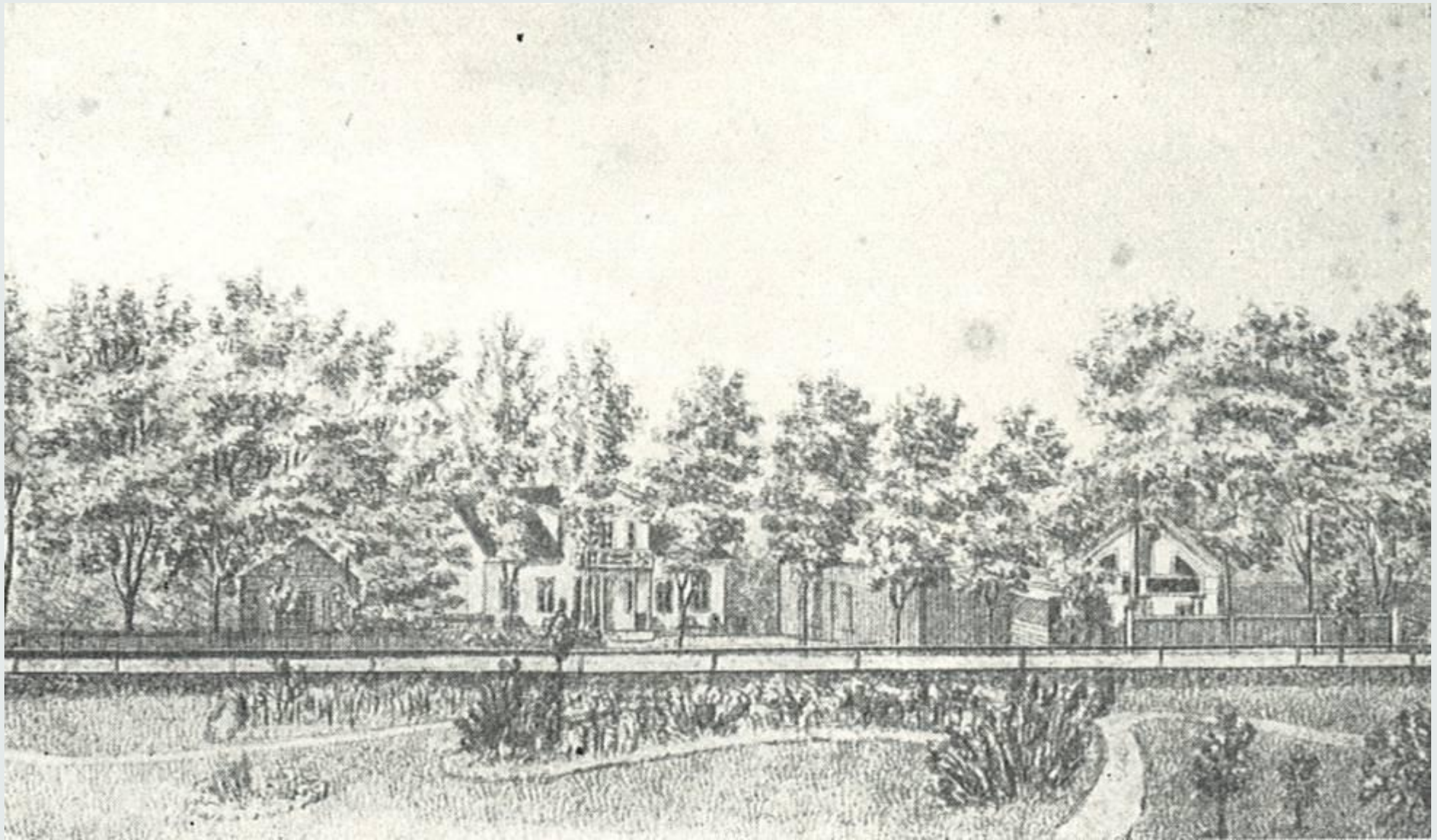

PLAN AV BOTTENVÅNINGEN

Uppmält i maj 1944 av Byggnadsfackskolan i Malmö genom A. Liljenqvist.

Hyddan år 1873

Fredriksro 1843

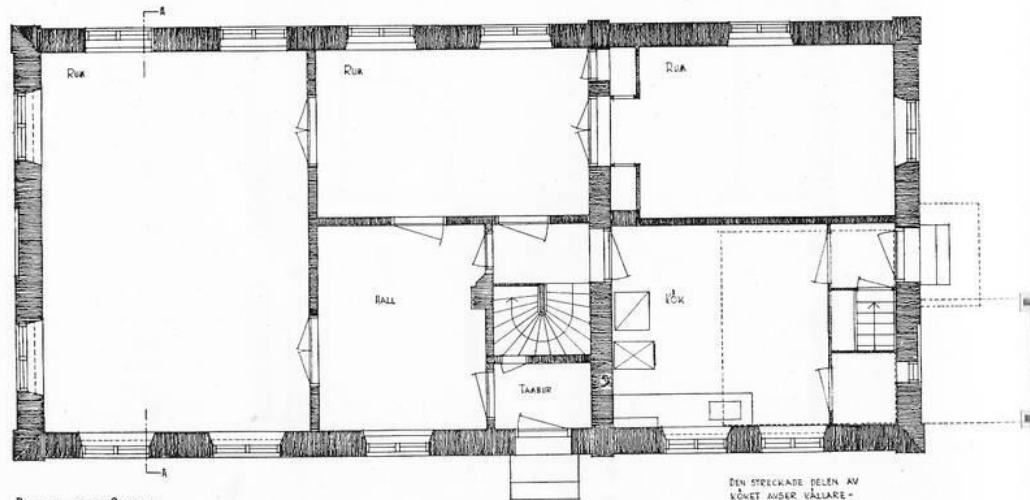
Fredriksro

FRIDHEM

SKALA 1:150

FASAD ÅT VÄSTER.

PLAN AV BOTTENVÅNINGEN

EN STRECKAD DEL AV
VÄNDET ÅRER VÄLLARE -
UTRYMME.

Uppmätt i maj 1944 av Byggnadsfack-
skolan i Malmö genom A. Liljenqvist.

Fridhem

Elisefarm

Ett bildverk om MALMÖ: Elisefarm. Strax väster om den punkt, där Rönneholmsvägen skär Malmö-Ystads järnväg, låg Elisefarm, uppkallad efter hospitalsföreståndaren Andreas Risells maka Elisabeth Gestrich (1749-1829). Under den danskfödde fabrikören Nils Rohmells tid, då Dahlberg avritade stället, blev det en ny- och ombyggandets period i samband med områdets förvandling till industricentrum. Kronborgsvägen går nu fram, där de hus låg, vilka här återgivits.

Fredriksro

Detta hus kan av sammanhanget lokalisera till den plats, där rådmannen, sedermera borgmästaren Carl Christian Halling, troligen snart därefter byggde sitt "Carlsro". Man vet också, att magistratssekreteraren Fredrik Centervall år 1816 på en del av Gråbröderstycket ägde en vacker trädgård med karaktärsbyggnad, det s. k. "Sommarnöjet", för nutida Malmöbor mera känt under namnet Fredriksro. År 1831 blev Centervall helt och hållet ägare av denna domän genom byte med Malmö stad, varvid staden i utbyte erhöll en lika stor tomt vid Södra Förstadsgatan.

Henriettero, Nybygget och Solhem

Den östligaste delen av Gråbrödersstycket kom 1874 i handlanden Gabriel Hedman ägo genom byte med Malmöstad. Redan förut hade han arrenderat detta jordområde, förut anslaget åt kämnärsprese , och år 1865 uppförde han här "Henriettero ", uppkallad efter hans maka Henriette Hedman, född Ruhe. Om villan tillkomst berättar Axel Cronquist i föregående år Fornminne skrift. Den köptes 1887 av handlandarna Philip och Ferdinand Zadig, om där gjorde vissa omändringar och uppförde ännu ett bostadshus, parallellt med Pildammsvägen, det s. k. Nybygget ; Henriettero döptes om till Solhem. Här kan också nämna , att -förmodligen vid genomförandet av 1860 tals brandordning

Zadig köper mark

År 1908 köptes de Zadigska domänerna jämte det söder därom belägna området av handlanden A. Möller, som 1910 rev befintliga byggnader och uppförde de stora fastigheter, som numera åsatts kvartersbeteckningarna nr 58 Klostret och nr 59 Munken.

Medan ännu Solhem fanns kvar, hade det en tid fått tjäna om utvårdshus. C. J. Dahlquist drev här rörelse, där Ernst Rolf gjorde några av sina allra första framträdanden. "

Hyddan som Vårdshus

"Hyddan" hyrde ut på ett rätt tidigt stadium till någon av stadens borgerskap. Längre innehades den av den kände manufakturhandlanden P. O. Pettersson, grundare av firman Axel och & Söner han lät år 1873 bygga en frontespis på envåningslängan. Efter P. O. Petterssons frånfälle 1876 innehades Hyddan av hans änka, Amalia Pettersson, född Malmgren, till år 1886, då stället blev utvårdshus.

Carlstorp

Carlstorp, troligen uppkallat efter Carl Adam Barfoth, kom 1842 i rådman Jakob Malmboro:s besittning och "ärvdes", sedan han 1852 blivit borgmästare, av rådman G.W. Dahlström, död 1877. Dahlström hade även ett annat landställe ute i Grönvången. Efter D:s död hyrde staden ut villan till Bengt Anderssons, död 1896, innehavare av en välkänd manufaktur- och kappaffär på Stortorget, och senare till hälsovårdspolis Carl Hallberg, död 1910.

Rosenhill

"Rosenhill". I avlidne Johan Knutsson ställe valde August Robert Falkman, död 1890, till rådman år 1852 och blev därigenom innehavare av ägoområdet nr 73 i magistratsvången. Möjligen har Falkman sommartid till en början själv bott härute, men snart nog skaffade han sig annat sommarnöje på öster. Stället arrenderades ut till Per Mathias Elsner och innehade efter hans frånfälle 1870 av hans änka Henrika Cecilia Elsner, född Thomson, död 1880.

Fridhem

Falkman byggde där år 1848 en villa, som han kallade F r i d h e m, vilken enligt hans bevarade räkenskaper kostade honom 2.253 rdr 26 skilling och 8 rundstycken banko. När Falkman 1849 blev överdirektör för lantmäteristyrelsen, blev J. H. von Bounecreutz hans succesor både som rådman och boställshavare på Fridhem. Efter Bonnecreutz' död 1856 kom Fridhem i efterträdaren rådman R. V. Fricks, död 1897, besittning.

Carlsro

Carlsro innehades och namngavs av . C. Halling, död 1851, redan under han rådman tid. Då Halling blev borgmästare, gjorde han framställning att fortfarande få besitta Carlsro. Genom ett kungt brev den 20 november 1846 bifölls detta, varvid samtidigt stadgades, att dispositionen av denna löningsjord även i fortsättning skulle åtfölja borgmästaretjänsten i Malmö. Det blev följaktligen borgmästare Jacob Malmborg, död 176, som efter Halling övertog Carlsro

Villa Franca

Om V i l l a F r a n c a skola vi fatta o kort. Området, som på sin tid tillhörde politieborgmästarens i Malmö löning jord, utarrenderades åren innan villan byggdes åt gjuteriägaren A. J. Andersson, som där uppförde en enkel paviljong. Stadsnotarien Ernst Francke, död 1906, fick år 1889 fastställt ritningar till en trävilla på området, vilken han kallade Villa Franca. Dess sista mission före rivningen 1944 var att tjäna som byggnadskontor för Malmö stadsteater, när denna uppfördes.

Björkmans

Även "B j ö r k m a n s" låg på politieborgmästarejorden: Det var handlanden Olof Crister Björkman, död 1861, hans gamla mor Anna Chr. Björkman, född Pettersen, död 1875, änka efter en av meddirektörerna i Malmö diskont S. C. Björkman, och dessa makars dotter, den mycket originella "m m W" Anna Henrika Björkman, död 1886.

Rönneholmsvägen 68
År 1974

FDM 000082:003

Parti av
Rönneholmsvägen. Alfred
B. Nilsson efter
amatörfoto år 1901

Parti af Rönneholmsvägen
(Amatörfoto.)

Avfotograferad av Alfred B. Nilsson / Malmö Museer

Hottolograf Alfred B. Nilsson
malmö